

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Evy Sakálovej v právnej veci žalobcu **Ministerstva financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 5, v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. A. B., advokátom, so sídlom v B., proti žalovaným **1/ JUDr. I. P.**, bývajúcemu v B., **2/ S. M., spol. s r.o.**, so sídlom v M., **o zaplatenie 159 284,34 USD**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 11 C 208/00, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. júna 2007 sp.zn. 6 Co 100/06, 6 Co 101/06, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a .**

Žalovaný 1/ nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 11. septembra 2002 č.k. 11 C 208/00-83 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 159 284,-- USD a trovy právneho zastúpenia vo výške 161 304,-- Sk do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Konanie voči žalovanému 2/ zastavil. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal a žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok vo výške 200 000,-- Sk do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia vo vzťahu k žalovanému 1/ uviedol, že žalovaný 1/ bol podľa príkaznej zmluvy z 3.8.1998 a splnomocnenia z 3.8.1998 poverený

poskytnúť žalobcovi právnu pomoc spočívajúcu v zastúpení žalobcu pri súdnom vymáhaní pohľadávky voči žalovanému 2/ bez výnimky. Žalovaný 1/ namiesto súdneho vymáhania pohľadávky uzavrel so žalovaným 2/ dohodu o urovnaní z 10.8.1998, podľa obsahu ktorej fakticky odpustil žalovanému 2/ dlh v sume 159 284,-- USD, čo predstavovalo časť úrokov z omeškania. Na základe uvedených skutkových zistení dospel k záveru, že žalovaný 1/ sa dopustil protiprávneho konania, v dôsledku ktorého spôsobil žalobcovi škodu v žalovanej sume. Je preto daná jeho zodpovednosť za škodu v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii (ďalej len zákon o advokácii), z ktorého dôvodu žalobe voči žalovanému 1/ v celom rozsahu vyhovel. Zastavenie konania voči žalovanému 2/ odôvodnil tým, že žalobca v návrhu na začatie konania označil neexistujúci subjekt. Dospel k záveru, že tu ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nie je možné odstrániť. Konanie preto voči žalovanému 2/ podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. zastavil. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. a o zaplatení súdneho poplatku rozhodol v súlade s § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26. júna 2007 sp.zn. 6 Co 100/06, 6 Co 101/06 na odvolanie žalobcu a žalovaného 1/ rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu voči žalovanému 1/ zamietol. V časti, v ktorej bolo konanie voči žalovanému 2/ zastavené, napadnutý rozsudok zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému 1/ trovy konania v sume 1 000,-- Sk do 3 dní. Výrok rozhodnutia, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu voči žalovanému 1/ zamietol, odôvodnil tým, že žalobca poveril žalovaného 1/ len na súdne vymáhanie pohľadávky z deblokácie (žalobca uzavrel so žalovaným 2/ 11.1.1995 zmluvu o úhrade pohľadávok Slovenskej republiky v Iránskej Islamskej republike, ktorú žalovaný 2/ neplnil riadne a včas) a za tým účelom uzavrel s ním príkaznú zmluvu z 3.8.1998 a udelil mu plnomocenstvo podľa § 25 ods. 1 O.s.p. , t.j. procesné plnomocenstvo. Dohodu o urovnaní ako hmotnoprávny úkon mohol žalovaný 1/ za žalobcu urobiť iba na základe dohody o plnej moci (dohody o zastúpení), ktorej typickou zmluvnou formou je príkazná zmluva podľa § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ). Existencia takejto zmluvy, resp. plnej moci v konaní nebola preukázaná. Na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že ak žalovaný 1/ uzavrel so žalovaným 2/ dohodu o urovnaní podľa § 585 a nasl. OZ ako zástupca žalobcu, konal v tomto rozsahu bez plnomocenstva. Keďže žalobca tento právny úkon dodatočne neschválil, nezaväzuje ho. Môže preto od žalovaného 2/ požadovať úroky z omeškania, ako keby dohoda o urovnaní nebola uzavretá (§ 33 ods. 2 prvá

veta OZ). Žalovanému 2/ v prípade zaplattenia úrokov z omeškania vzniknú nároky vyplývajúce z ust. § 33 ods. 2 druhá veta OZ. Rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcej časti preto podľa § 220 ods. 2 O.s.p. zmenil a žalobu proti žalovanému 1/ zamietol. K výroku, ktorým okresný súd konanie voči žalovanému 2/ zastavil uviedol, že okresný súd považoval mylne nesprávnosť v označení žalovaného 2/ za neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. V tejto časti preto rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. O povinnosti žalobcu nahradiť žalovanému 1/ trovy konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu v časti, v ktorej bola žaloba voči žalovanému 1/ zamietnutá a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania, podal včas dovolanie žalobca. Navrhol v napadnutej časti rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že advokát je povinný v zmysle § 13 ods. 1 zákona o advokácii postupovať podľa pokynov a príkazov klienta a súčasne v medziach Ústavy a zákonov. Z výsledkov vykonaného dokazovania je nepochybné, že žalovaný 1/ nedostal nikdy od žalobcu akýkoľvek pokyn, aby vyporiadal pohľadávku voči žalovanému 2/ dohodou o urovaní, ktorou mu odpustí úroky z omeškania v žalovanej sume. Porušil tým svoje základné povinnosti podľa zákona o advokácii, čo musí mať za následok aplikáciu zodpovednostných vzťahov v zmysle ustanovenia § 21 ods. 1 zákona o advokácii. Žalobca uplatnil svoj nárok na zaplattenie 159 284,-- USD solidárne voči žalovanému 1/ z titulu náhrady škody a súčasne voči žalovanému 2/ z titulu zaplattenia dlžných úrokov z omeškania. Odvolací súd svojím rozhodnutím de facto vyslovil, že žalovaný 1/ síce konal v excese, avšak práve z tohto dôvodu neexistuje nárok žalobcu voči žalovanému 1/, ale výlučne voči žalovanému 2/. Takáto argumentácia vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Konanie žalovaného 1/ nad rámec udelenej plnej moci ho nezbavuje zodpovednosti za škodu, práve naopak, je dôvodom vzniku jeho záväzku voči žalobcovi v zmysle ustanovenia § 21 ods. 1 zákona o advokácii. Prijatím argumentácie odvolacieho súdu by žiaden advokát konajúci nad rámec svojho splnomocnenia a na škodu svojho klienta nebol zodpovedný za takto vzniknutú škodu, lebo jeho úkon by klienta nezaväzoval. Takýmto výkladom sa stráca akýkoľvek význam zodpovednosti advokáta za riadny výkon jeho činnosti v prospech klienta.

Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu okrem iného uviedol, že bolo na žalobcovi, aby preukázal reálny vznik a existenciu škody na štátnom majetku v jeho správe

a jej nespornú kvantifikáciu a príčinnú súvislosť medzi konaním každého zo žalovaných a ich údajnom podiele na skutočnom a nie iba domnelom následku. Žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno. Navrhol preto jeho dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Z obsahu dovolania žalobcu je zjavné, že namieta nesprávne právne posúdenie veci v tom, že odvolací súd nesprávne protiprávne konanie žalovaného 1/ v postavení advokáta, spočívajúce v prekročení jeho oprávnenia vyplývajúceho z plnomocenstva, nepovažoval za dôvod vzniku jeho zodpovednosti za škodu v zmysle § 21 ods. 1 zákona o advokácii. Tým žalobca v podstate vymedzil predmet dovolacieho konania, ktorým bol dovolací súd viazaný.

Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii, advokát je pri výkone advokácie povinný zachovávať Ústavu, zákony a predpisy vydané na ich vykonanie a v ich medziach riadiť sa príkazmi klienta.

Podľa § 13 ods. 2 zákona o advokácii advokát je povinný chrániť práva a oprávnené záujmy zastupovaného, konať pri tom svedomite, dôsledne využívať všetky zákonné prostriedky a uplatňovať, čo podľa svojho presvedčenia a príkazu klienta pokladá za prospešné.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o advokácii advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advokácie; zodpovednosť advokáta sa vzťahuje aj na škodu spôsobenú jeho koncipientom alebo jeho pracovníkom.

Podľa § 33 ods. 1 OZ ak splnomocnenec prekročil svoje oprávnenie vyplývajúce z plnomocenstva, je splnomocniteľ viazaný, len pokiaľ toto prekročenie schválil. Ak však splnomocniteľ neoznámí osobe, s ktorou splnomocnenec konal, svoj nesúhlas bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o prekročení oprávnenia dozvedel, platí, že prekročenie schválil.

Podľa § 33 ods. 2 veta prvá OZ ak splnomocnenec pri konaní prekročil svoje oprávnenie konať za splnomocniteľa alebo ak niekto koná za iného bez plnomocenstva, je z tohto konania zaviazaný sám, ibaže ten, za koho sa konalo, právny úkon dodatočne bez zbytočného odkladu schváli.

Vzhľadom na to, že žalovaný 1/ uzavrel so žalobcom dohodu o plnomocenstve (príkaznú zmluvu) v postavení advokáta a k vzniku škody malo dôjsť v roku 1998, súdy nižších stupňov použili na vec správne zákon o advokácii – zákon č. 132/1990 Zb. Vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ide o špeciálnu právnu úpravu. Predpokladom vzniku zodpovednosti advokáta za škodu podľa § 21 tohto zákona je (obdobne ako tomu je pri všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa OZ) porušenie právnej povinnosti (existencia protiprávneho úkonu), vznik škody a existencia príčinnej súvislosti medzi škodou a protiprávnym úkonom (zavinenie sa predpokladá).

Porušenie právnej povinnosti spočíva v existencii takého úkonu, ktorý je v rozpore s objektívnym právom. Medzi základné povinnosti advokáta nepochybne patrí, že sa pri výkone advokácie riadi pokynmi a príkazmi klienta a súčasne je povinný postupovať v medziach Ústavy, zákonov a ich vykonávacími predpismi. Ak advokát ako splnomocnenec prekročí svoje oprávnenie z plnomocenstva alebo ak koná za iného bez plnomocenstva, ide o konanie, ktorým porušuje svoju povinnosť splnomocnenca vyplývajúcu z dohody o plnomocenstve a súčasne tým porušuje aj povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona o advokácii. V takomto prípade nemožno vylúčiť vznik jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú splnomocniteľovi, avšak musia byť splnené aj ďalšie predpoklady jej vzniku, t.j. existencia škody a príčinná súvislosť (zodpovednosť splnomocnenca za prekročenie plnej moci, resp. za jej nedostatok vo vzťahu k osobe, s ktorou splnomocnenec konal, upravuje ustanovenie § 33 ods. 2 veta druhá OZ).

Škodou, aj v zmysle tohto zákona, treba rozumieť majetkovú (hmotnú) ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná peniazmi. Okrem skutočnej škody treba za škodu, ktorá sa uhrádza, považovať aj ušlý zisk, pod ktorým treba rozumieť to, čo mohol poškodený získať, nebyť škodovej udalosti. Za takúto škodu možno považovať aj to, čo ušlo splnomocniteľovi nekonaním splnomocnenca v zmysle dohody o plnomocenstve, podľa ktorej bol povinný voči dlžníkovi splnomocniteľa vymáhať pohľadávku v súdnom konaní (namiesto vymáhania uzavrel s dlžníkom dohodu o vyrovnaní),

avšak len za predpokladu, že v dôsledku tohto (ne)konania došlo k strate súdnej vymáhateľnosti pohľadávky (napr. k zániku nároku z dôvodu premlčania práva pre jeho včasné neuplatnenie a pod.). V takomto prípade splnomocniteľovi škoda ako majetková ujma nevzniká tým, že splnomocnenec prekročil oprávnenie vyplývajúce z plnomocenstva (pretože týmto konaním nie je splnomocniteľ, ak ho neschválil, viazaný), ale tým, že splnomocnenec nekonal v zmysle dohody o plnomocenstve s následkom straty vymáhateľnosti pohľadávky.

V posudzovanej veci z hľadiska skutkového stavu bolo v konaní nesporné, že žalovaný 1/ v rozpore s príkaznou zmluvou z 3.8.1998 a plnomocenstvom z toho istého dňa, uzavrel v mene žalobcu so žalovaným 2/ dohodu o urovaní spísanú dňa 10. augusta 1998, ktorou mal byť nahradený pôvodný záväzok a podľa ktorej došlo „de iure“ k vzdaniu sa nároku na zaplatenie príslušenstva pohľadávky. Týmto konaním bezpochyby prekročil svoje oprávnenie konať za žalobcu vyplývajúce z príkaznej zmluvy a plnomocenstva z 3.8.1998 (v texte dohody o urovaní sa výslovne uvádza, že žalovaný 1/ koná za žalobcu podľa plnej moci z 3.8.1998). Tento čiastočne odlišný záver, k akému dospel odvolací súd (podľa neho žalovaný 1/ konal bez plnomocenstva), nič nemení na tom, že žalovaný 1/ porušil povinnosť advokáta uvedenú v ustanovení § 13 ods. 1 zákona o advokácii a to povinnosť riadiť sa príkazmi svojho klienta. Odvolací súd vychádzal preto správne z názoru, že porušenie právnej povinnosti žalovaného 1/ ako jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu bol daný (dovolateľ splnenie tohto predpokladu ani nenamietal).

Keďže žalobca uplatnený nárok odôvodňoval len prekročením oprávnenia žalovaným 1/ vyplývajúceho z plnomocenstva a uzavretím dohody o urovaní, odvolací súd správne posudzoval vznik škody len z hľadiska týchto okolností. Vychádzal správne zo zistenia, že žalobca právny úkon urobený žalovaným 1/ nad rámec plnomocenstva neschválil. Do úvahy neprichádzalo ani uplatnenie nevyvrátiteľnej právnej domnienky o schválení prekročenia oprávnenia v zmysle § 33 ods. 1 veta druhá OZ (žalovaný 1/ netvrdil a ani nepreukazoval, že žalobca neoznámil svoj nesúhlas bez zbytočného odkladu žalovanému 2/). Odvolací súd dospel preto k správne záveru, že ak žalovaný 1/ uzavretím dohody o urovaní prekročil oprávnenie vyplývajúce z plnomocenstva a žalobca dodatočne bez zbytočného odkladu tento právny úkon neschválil, nezaväzuje ho. Môže teda aj naďalej žalovanú sumu vymáhať súdnou cestou podľa pôvodného záväzkového vzťahu uzavretého so žalovaným 2/ (žalobca to napokon v tomto konaní aj urobil). V danom prípade nedošlo teda k strate súdnej vymáhateľnosti žalovaného nároku a preto žalobcovi reálna majetková ujma nevznikla

(žalobca v konaní pred súdmi nižších stupňov ďalšie kvalifikované skutočnosti preukazujúce opak netvrdil a ani nepreukazoval). Nebol tak naplnený jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu a to vznik škody. Žalobca preto neopodstatnene namietal, že odvolací súd nesprávne protiprávne konanie žalovaného 1/ v postavení advokáta, spočívajúce v prekročení jeho oprávnenia vyplývajúceho z plnomocenstva, nepovažoval za dôvod vzniku jeho zodpovednosti za škodu v zmysle § 21 ods. 1 zákona o advokácii. V tejto súvislosti treba uviesť, že ak splnomocniteľ v zmysle § 33 ods. 1 OZ neschválil prekročenie oprávnenia vyplývajúceho z plnomocenstva, zodpovednosť splnomocnenca (advokáta) za prípadnú škodu spôsobenú splnomocniteľovi, nemožno vyvodzovať len z prekročenia tohto oprávnenia.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že žalobca napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Žalovaný 1/ mal v dovolacom konaní úspech, preto mu patrí právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b od. 5 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovanému 1/ však v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, preto mu neboli priznané.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

